

REGULAMIN STOPNI I SPRAWNOŚCI HARCERSKICH

PRZEPISY OGÓLNE

1) Dla każdej próby przewidziane są ramowe granice wieku

	<u>Granica wieku</u>	<u>Ilość miesięcy służby od poprzedniego stopnia</u>
Młodzik/Ochotniczka	11 - 14	3
Wywiadowca/Tropicielka	12 - 15	6
Ćwik/Samarytanka	13 - 16	6
Harcerz orli/Harcerka orla	14 - 17	6
Harcer RP/Harcerka RP	15 -	6

MŁODZIK/OCHOTNICZKA

1) Warunki dopuszczenia do próby.

Do próby młodzika/ochotniczki może być dopuszczony chłopiec/dziewczynka:

- Posiadający/a stopień zucha/zucheni i/lub 3 miesiące służby w drużynie harcerskiej.
- Który/a swoim zachowaniem, okazuje, że stara się być harcerzem/harcerką, w szczególności jest prawdomówny/a, karny/a i punktualny/a, koleżeński/a, stara się co dzień wyświadczyć przyjacielską usługę, prowadzi dzienniczek harcerski (Notatnik z zajęć i przeżyć harcerskich.).
- Utrzymuje w czystości siebie i swoje ubranie.
- Nie niszczy ubrań, książek, zeszytów, itd.
- Brał/a udział w 3 parogodzinnych wycieczkach harcerskich.

2) Próba

Starający/a się o stopień młodzika/ochotniczki wykaże, że posiada poniższe wiadomości i umiejętności:

MIANO BIELIK

- Zna chorągiew RP barwną i herbową; umie ją wywieszać. Umie się zachowywać przy oddawaniu czci sztandarowi, w czasie wykonywania Hymnu Narodowego, Roty.
- Umie zaśpiewać Rotę, Wszystko co nasze, modlitwę harcerską.
- Zna Hymn Narodowy, wie gdzie i kiedy powstał, i kto go napisał.
- Zna kilka postaci historycznych polskich oraz parę faktów o nich
- Wie kto był twórcą harcerstwa polskiego i skautingu na świecie i zna o nich parę informacji

MIANO LILIJKA

- 1) Umie na pamięć Przyrzeczenie i Prawo Harcerskie i rozumie ich znaczenie.
- 2) Wie, co to znaczy i do czego zobowiązuje hasło "Czuwaj" .
- 3) Zna ukłon harcerski, oznaki harcerskie (krzyż i lilijka).
- 4) Zna obrzędy zastępu, wytłumaczy ich znaczenie.
- 5) Wie, jak wygląda przepisowy mundur harcerza/harcerki i się do niego stosuje.
- 6) Zna oznaki służbowe (sznury), stopnie harcerskie i instruktorskie.
- 7) Umie zachować się wobec starszych i przełożonych.
- 8) Umie musztrę jednostki.
- 9) Umie zachować się w szyku.

MIANO PLASTER

- 1) Rozumie niebezpieczeństwo zanieczyszczenia rany.
- 2) Wie jak gasić ubranie na płonącym, jak się zachować wobec palenia się nafty, benzyny, spirytusu.
- 3) Wie w jakiej sytuacji i gdzie zadzwonić w razie potrzeby. Zna numery alarmowe w Polsce i Szwecji
- 4) Umie się zachować w razie przemoknięcia i zamoczenia nóg.
- 5) Wie jak zapobiec przeziębieniu.

MIANO ROBINSON

- 1) Wytłumaczy wartość dla zdrowia dobrego ubrania, wie jakie obuwie i ubranie powinna wziąć na wycieczkę, jak zabezpieczyć nogi przed odparzeniem.
- 2) Umie przygotować herbatę i prosty posiłek na kuchni polowej.
- 3) Zwiąże i zastosuje węzeł: płaski, rybacki, skrót i pętle, umie zakończyć line.
- 4) Wykona parę przedmiotów z kory drzewnej, papieru, drzewa, itp. Przyszyje guzik, zaszyje rozprucie, przyszyje emblematy i wyszyje sprawności
- 5) Wykona kilka podstawowych ćwiczeń gimnastycznych i przeprowadzi poranną gimnastykę

MIANO RÓŻA WIATRÓW

- 1) Wskaże na mapie kilka największych miast w Polsce, główne rzeki, pasma górskie.
- 2) Nazwie osiem kierunków na kompasie i wskaże je w terenie.
- 3) Narysuje plan mieszkania lub ogrodu.
- 4) Umie chodzić po ulicy w szyku (w mieście).
- 5) Wie jak należy poruszać się po drodze piechotą
- 6) Przejdzie wyznaczoną drogę z ustnym zleceniem złożonym z 15 wyrazów, poprawnie powtórzy zlecenie.
- 7) Umie się posługiwać znakami patrolowymi i jednym szyfrem sylabowym lub szyfrem czekoladka

MIANO KONICZYNA

- 1) Rozróżni najczęściej spotykane drzewa, rośliny, warzywa i owoce
- 2) Pokaże i scharakteryzuje 5 ptaków dziko żyjących w Polsce.
- 3) Pokaże i scharakteryzuje 5 ssaków dziko żyjących w Polsce.

Po dopełnieniu warunków dopuszczenia do próby i pomyślnym odbyciu próby młodzika/ochotniczki, drużynowy/a dopuszcza do przyrzeczenia. Młodzik/ochotniczka może zdobywać sprawności, ale przede wszystkim powinien/nna starać się pozyskać stopień wywiadowcy/tropicielki.

WYWIADOWCA/TROPICIELKA

1) Warunki dopuszczenia do próby.

Do próby wywiadowcy/tropicielki może być dopuszczony młodzik/ochotniczka:

- a) Mający za sobą co najmniej 6 miesięcy służby po otrzymaniu stopnia młodzika/ochotniczki.
- b) Stara się żyć zgodnie z Prawem Harcerskim
- c) Wpłaca punktualnie opłaty organizacyjne
- d) Spędził co najmniej 6 całych dni na wycieczkach harcerskich i dwie noce pod namiotem lub szałasem, stał na warcie

2) Próba

Starający/a się o stopień wywiadowcy/tropicielki wykaże, że posiada poniższe wiadomości i umiejętności:

MIANO BIELIK

- 1) Ma najważniejsze informacje o udziale swojego miasta (lub jakiegoś przez siebie wybranego) w historii RP
- 2) Zna herb miasta z którego pochodzi oraz herb Sztokholmu.
- 3) Zna trzech wybitnych twórców kultury narodowej i opowie krótko o ich działalności.

MIANO LILIJKA

- 1) Opowie krótko o życiorysie patrona drużyny.
- 2) Opowie skrótkowo historię drużyny.
- 3) Prowadzi zastęp na zbiórce drużyny, zda raport, poprowadzi zajęcia w zastępie.

MIANO PLASTER

- 1) Zna i stosuje najważniejsze zasady higieny życia codziennego i wycieczkowania.
- 2) Rozumie szkodliwość używania tytoniu i alkoholu i o tym opowie.
- 3) Opatrzy fikcyjną ranę, założyć opatrunek (bandaż zwykły i trójkątny.)
- 4) Umie odróżnić krwotok tętniczy od żylnego i zna różnice opatrywania.
- 5) Potrafi zatamować krwotok z kończyn.
- 6) Pokaże co zrobi w wypadkach omdlenia, zaproszenia oka, krwotoku z nosa, poparzenia pierwszego stopnia, stłuczenia, umie zachować się w razie przeziębienia, zatrucia pokarmowego, bólu głowy.
- 7) Zrobi improwizowane nosze.
- 8) Wie co powinno się znajdować w apteczce polowej drużyny/zastępu.
- 9) Zna i potrafi zastosować pozycję bezpieczną.

MIANO ROBINSON

- 1) Umie rozpalić ognisko na wolnym powietrzu przy pomocy najwyżej trzech zapalek.
- 2) Umie szybko zgasić ogień i zatrzeć jego ślady.

- 3) Ugotuje obiad na kuchni polowej.
- 4) Umie obchodzić się z toporkiem i łopatką saperską.
- 5) Zmierzy wysokość drzewa, szerokość rzeki.
- 6) Umie postawić namiot wspólnie z innymi harcerzami.
- 7) Wie jak zamaskować obozowisko.
- 8) Przyszyje plakietkę do munduru i wyszyje sprawność na rękawie.
- 9) Wypierze jakąś część ubrania w warunkach polowych.
- 10) Wskaże strony świata przy pomocy słońca oraz gwiazd, potrafi zorientować mapę.
- 11) Wróci po 3 km drodze sobie nieznanej, którą przeszedł raz, prowadzony przez instruktora.
- 12) Narysuje szkic indiański lub marszowy.
- 13) Umie zacierać ślady.

MIANO RÓŻA WIATRÓW

- 1) Potrafi scharakteryzować geografie swojego regionu (opowie np. o lasach, skałach i jeziorach które występują w regionie)
- 2) Potrafi czytać mapę, rozumie wydrukowane na niej znaki topograficzne.
- 3) Przejdzie według azymutu 2 km nocą.
- 4) Zna zasady marszu (odpoczynki, higiena, pakowanie plecaka).

MIANO KONICZYNA

- 1) Umie nazwać najczęściej spotykane odmiany drzew i krzewów w swojej okolicy i je scharakteryzuje.
- 2) Rozpozna najczęściej spotykane gatunki dzikich zwierząt w Szwecji i Polsce.
- 3) Wyjaśni czemu należy chronić drapieżnik, rozumie czym skutkuje zbyt mała ich ilość w ekosystemie.
- 4) Rozróżni ślady najczęściej spotykanych gatunków zwierząt.
- 5) Potrafi przepowiedzieć pogodę ze znaków przyrody (chmury, słońce, księżyc, wiatr, itp.).
- 6) Wie jak poprawnie się zachować w przyrodzie, zna zasady zachowania w parku narodowym.

• CWIK/SAMARYTANKA

- 1) Warunki dopuszczenia do próby.

Do próby cwika/samarytanki może być dopuszczony/a wywiadowca/tropicielka:

- a) Mający/a za sobą co najmniej 6 miesięcy służby po otrzymaniu stopnia wywiadowcy/tropicielki
- b) Żyje zgodnie z Prawem Harcerskim
- c) Był/a 5 dni w obozie harcerskim, brał/a udział w zakładaniu lub zwijaniu obozu
- d) Zrobił/a w okresie przed próbą ogółem 80 km marszu
- e) Posiada kompletną osobistą wyprawę harcerską

- 2) Próba

Starający/a się o stopień cwika/samarytanki wykaze, że posiada poniższe wiadomości i umiejętności:

MIANO BIELIK

- 1) Ma najważniejsze wiadomości z historii Polski.
- 2) Wie jakie są miejsca historyczne i pamiątkowe w miejscowości, w której mieszka i najbliższej okolicy, dwa z tych zabytków zwiedził, potrafi po nich oprowadzić.

MIANO LILIJKA

- 1) Zna zyciorys patrona druzyzny na tle jego czasow.
- 2) Ma najwazniejsze wiadomosci o organizacji i zyciu swojego hufca.
- 3) Umie zachowac najwazniejsze formy przyjete w zyciu zbiorowym i towarzyskim.

MIANO PLASTER

- 1) Wie jak sie zachowac w wypadku poparzenia i odmrozenia, oraz poparzenia slonecznego, elektrycznego, udlawienia, uduszenia, utoniencia, ukonszenia przez psa i zmije.
- 2) Umie odrznic omdlenie od wylewu krwi do mozgu i wie, jak postapic w kazdym z tych wypadkow.
- 3) Umie zastosowac sztuczne oddychanie.
- 4) Zna sklad i uzytek malej apteczki polowej.
- 5) Umie ulozyc chorego na noszach.
- 6) Umie utrzymac w porzadku lozko chorego.
- 7) Umie zmierzyc tetno.
- 8) Umie wykonac wskazowki lekarza, jak podanie lekarstwa, prowadzenie karty temperatury, zbieranie do analizy.

MIANO ROBINSON

- 1) Posiada conajmniej trzy sprawnosci, w tym jedna rzemieslnicza.
- 2) Ugotuje na kuchni polowej obiad dla zastepu, zlozony z dwoch dobranych potraw.
- 3) Wykaze, ze umie obchodzic sie z siekiera i pila przy scinaniu i rabaniu drzewa.
- 4) Zrobi wraz z drugim harcerzem szalasz.
- 5) Sporzadzi dwa przedmioty obozowe.
- 6) Umie wykorzystac teren w posuwaniu sie i zajac stanowisko obserwacyjne.
- 7) Oцени bez pomocy przyrzadow odleglosc, ilosc, wysokosc, ciezar z bledem nieprzekraczajacym 25%.
- 8) Nadaje i odczytuje depesze alfabetem morsea z szybkościa 12 liter na minute lub alfabetem semaforycznym z szybkościa 20 liter na minute.
- 9) Umie poprawnie wziac udzial w trudniejszych grach skautowych jak: sciganie zbiega, pajak i mucha, przerwanie linii telegraficznej.

MIANO ROZA WIATROW

- 1) Odbedzie wycieczke 24 godzinna pieszo lub lodzia, najwyzej z jednym jescze harcerzem, nocujac w namiocie lub szalasz i sam sobie przyrzadzajac strawe. Napisze z wycieczki krotki raport ze szkicami. 2) Umie sie oslonic przed obserwacja naziemna i powietrzna.
- 3) Zna zasady ubezpieczania sie na postoju i w marszu.
- 4) Poprowadzi patrol wywiadowczy w dzien i w nocy.
- 5) Potrafi maszerowac 8 km z obciazeniem 10 kg.

MIANO KONICZYNA

- 1) Wykona kilka ciekawych zdjec lub przyniesie kilka cieawych trofeow.
 - 2) Zna i rozrozna grzyby jadalne i trujace.
 - 3) Potrafi opisac zwierzec lub ptaka po tropie (10 szt).
 - 4) Obserwuj dzikie zwierzeta w srodowisku lesnym z ukrycia i podjal probe tropienia.
- *HARCERZ ORLI / HARCERKA ORLA*

- 1) Warunki dopuszczenia do proby.

Do proby harcerza orlego moze byc dopuszczony cwik:

- a) Majacy za soba co najmniej 6 miesiecy sluzby po otrzymaniu stopnia cwika
- b) Wykazujacy poglebienie rozumienia Prawa Harcerskiego i dalszy postep w zyciu wedlug niego.
- c) Uprawia codzienna gymnastyke osobista, bral udzial w co najmniej 5-dniowym obozie wedrownym, pelniac na nim skutecznie jakas sluzbe (kwatermistrz, gospodarz, kronikarz)
- d) Zrobil od uzyskania stopnia cwika 80 km marszu z obciazeniem

e) Brał udział w jakiejś akcji społecznej

2) Proba

Starający się o stopień harcerza orlego wykaze, że posiada poniższe wiadomości i umiejętności:

MIANO BIELIK

- 1) Ma najważniejsze wiadomości o dorobku kulturalnym Polski i o jej roli w dziejach, jej stosunkach z innymi państwami, rozumie znaczenie morza dla Polski. Ma najważniejsze wiadomości o polskim wybrzeżu, polskiej żegludze i z historii walki o morze.
- 2) Wie jakie są najważniejsze zabytki w jego dalszej okolicy. Opowie i jednym z kilku, które odwiedził, o zwyczajach ludności, stroju, poda pieśni ludowe itp. Oprowadzi kilka osób po kościele, zamku lub innym zabytku godnym widzenia.

MIANO LILIJKA

- 1) Ma najważniejsze wiadomości z historii skautingu i harcerstwa, o Baden-Powellu oraz o twórcach harcerstwa.

MIANO PLASTER

- 1) umie ratować zatrutych: dwutlenkiem węgla, gazem świetlnym, gazem kłoczonym. 2) Zna zasady postępowania wobec paniki, ratowania tonących, umie usuwać ludzi z płonącego domu, zna chwyt strażackie.

MIANO ROBINSON

- 1) Posiada co najmniej dwie sprawności, prócz wymaganych na cwika, w tym jedną samarytanską. 2) Zna zasady maskowania indywidualnego i zbiorowego w spoczynku i ruchu, umie zamaskować oboz i biwak w różnych porach roku.
- 3) Potrafi naprawić najprostsze uszkodzenia przewodu telegrafu/telefonu polowego.

MIANO ROZA WIATROW

- 1) Zaprojektuje według mapy wycieczkę lub ćwiczenia i poprowadzi ją.
- 2) Poprowadzi według mapy do oznaczonego celu w trudniejszym terenie.
- 3) Narysuje szkic drogi w marszu 2 km w skali 1:500 w czasie 45 minut i narysuje prosty szkic perspektywiczny.
- 4) Zna higienę i technikę marszu dziennego i nocnego.
- 5) Potrafi maszerować 16 km z obciążeniem 15 kg.

MIANO KONICZYNA

- 1) Wie jakie są najważniejsze zabytki przyrodnicze w jego okolicy.
 - 2) Wyjasni co to jest ochrona przyrody nieożywionej.
- *HARCERZ RZECZYPOSPOLITEJ / HARCERKA RZECZYPOSPOLITEJ*

1) Warunki dopuszczenia do próby.

Do próby harcerza orlego może być dopuszczony harcerza orlego:

- a) Mający za sobą co najmniej 6 miesięcy służby po otrzymaniu stopnia harcerza orlego
- b) Wykazujący pogłębienie rozumienia Prawa Harcerskiego i dalszy postęp w życiu według niego.
- c) Propaguje zasady Prawa Harcerskiego
- d) Pełnił odpowiedzialną służbę na obozie stałym lub wędrownym drużyny
- e) Organizował pomyslnie udział grupy młodzieży w jakiejś akcji społecznej i kierował nią.

2) Proba

Starający się o stopień harcerza Rzeczypospolitej wykaze, że posiada poniższe wiadomości i umiejętności:

MIANO BIELIK

- 1) Zna dzieje walk o niepodległość Polski. Posiada ogólne wiadomości o rozwoju Polski od zdobycia niepodległości.
- 2) Wie jakie istnieją większe organizacje społeczne w Polsce

MIANO LILIKA

- 1) Zna historię skautingu i harcerstwa.
- 2) Zna statut i zasadnicze regulaminy hufca.
- 3) Orientuje się ogólnie w bibliografii harcerskiej, wskaże podręczniki, instrukcje, materiały do poszczególnych nazwanych zagadnień.

MIANO PLASTER

- 1) Zdobędzie sprawność sanitariusza lub ratownika

MIANO ROBINSON

- 1) Posiada co najmniej dwie nowe sprawności, w tym jedną sprawność pracy umysłowej lub artystycznej.
- 2) Potrafi pokierować zgodnie z zasadami higieny żywieniem obozu, oczyszczaniem wody, usuwaniem odpadków i nieczystości itp.
- 3) Umie wiosłować, przepłynie na łodzi i tratwie w pojedynkę bez użycia wiosła.
- 4) Zbuduje w wodzie kładkę stojącą, pływającą, oraz tratwę z materiału znajdującego się pod ręką.
- 5) Pokieruje budowaniem obozu harcerskiego, i na nim sprawnie spełni służbę co najmniej obozową/oboznej.

MIANO ROZA WIATROW

- 1) Zaplanuje i przeprowadzi wędrowkę trzydniową dla jednej drużyny.

MIANO KONICZYNA

- 1) Zna podstawowe mechanizmy łączące systemy klimatu na ziemi.
- 2) Wie co należało by zrobić żeby zapobiec "efektowi szklarni"

INSTRUKCJA PRZEPROWADZANIA PROB NA STOPNIU MŁODZIEŻY

- 1) Do próby dopuszcza drużyny po spełnieniu przez harcerza "warunków dopuszczenia", określonych dla każdego stopnia.
- 2) Stwierdzenie protokolarne pomyślnego odbycia próby jest przyznaniem stopnia.

Proba Młodzika

Próbę młodzika przeprowadza drużyna lub z jego polecenia przyboczny, przy pomocy zastępowego zastępy, do którego należy odbywający próbę. Wrazie wyniku ujemnego, próba może być powtórzona po 1 miesiącu.

Proba Wywiadowcy

Próbę wywiadowcy przeprowadza drużyna lub z jego polecenia przyboczny, przy pomocy zastępowego zastępy, do którego należy odbywający próbę. Wrazie wyniku ujemnego, próba może być powtórzona po 1 miesiącu.

Proba Cwika i wyższych stopni

Proby od cwika w gore odbywaja sie przed komisja. Komisje proby na na cwika i harcerza orlego mianuje komendant hufca, komisja istnieje przy druzynie, lub przy hufcu.

Komisje prob na harcerza RP mianuje komendant hufca przy hufcu. Przy mianowaniu komisji nalezy ustalic czasokres jej dzialalnosci.

Komisja sklada sie co najmniej z trzech osob, przy czym przewodniczacy powinien posiadac stopien wyzszy od tego, na jaki przeprowadza probe komisja. W skladzie komisji na harcerza orlego powinien byc co najmniej jeden podharc mistrz, a na harcerza RP harc mistrz.

Przewodniczacego komisji wyznacza wladza mianujac komisje. Sekretarza powouje przewodniczacy z grona czlonkow komisji

Proba, a przynajmniej jej czesc techniczna, powinna odbywac sie w obozie lub na wycieczce. Szczegolnie wazne jest przeprowadzenie jak najwiekszej czesci proby w formie obserwacji prac kandydata, wchodzacych w sklad proby, a wykonywanych przy roznych okazjach, oraz obserwacji jego zachowania sie w roznych okolicznosciach.

Komisja decyduje jaka czesc proby ma byc przeprowadzona pojedynczo przez poszczegolnych czlonkow komisji, a jaka przed cala komisja. Ta ostatnia czesc powinna sie odbyc na zakonczenie w formie rozmowy i moze sie odbyc zbiorowo dla kilku kandydatow.

Rezygnowanie z przeprowadzenia komisyjnego chocby przynajmniej malej czesci proby nie jest dopuszczalne.

Od rozpoczecia proby do jej zakonczenia nie moze uplynac wiecej niz 3 miesace: jedynie w punktach zaleznych od pory roku (plywanie, sportu zimowego) mozna probe odbyc poza termiem trzymiesiecznym, jednak przed czescia proby komisyjna.

Ujemny wynik czesciowy moze byc poprawiony w okresie trzymiesiecznym, okreslonym w poprzednim punkcie, lecz mozliwie wobec tego samego czlonka komisji

Wynik proby okresla sie glosowaniem czlonkow komisji. Proby odbyte z wynikiem ujemnym moga byc powtorzone po trzech miesiacach dalszej proby.

PRZEPISY FORMALNE DOTYCZACE WSZYSTKICH PROB

Protokol proby cwika i wyszych sporzadza sie w dwoch egzemplarzach, jeden zostaje w aktach druzyny (komendy), przy ktorej istnieje komisja, drugi posyla sie druzynie do ktorej harcerz nalezy.

Protokol proby podpisuja czlonkowie komisji, bioracy udzial w przeprowadzeniu proby.

Przyznanie stopni przeprowadza sie przez rozkaz komendy hufca, przy ktorej istnieje komisja. Przyznanie wszystkich stopni przechodzi ponadto przez rozkaz druzyny, do ktorej harcerz nalezy.

Wynik proby wpisuje druzynowy do ksiazki i wykazu sluzby harcerza. Zadnych innych zaswiadczen nie wydaje sie.

Probe odbywac nalezy w zasadzie przed komisja wyznaczona dla danej jednostki organizacyjnej, do ktorej kandydat sluzbowo przynalezy, jednak za zgoda druzynowego i komendy ktora mianowala komisje wlasciwa dla czlonkow danej druzyny, mozna probe odbywac przy innej komisji.

Harcerz ma prawo odwolania sie do komendanta hufca, w razie nieregulaminowego przeprowadzenia proby na stopien.

SPRAWNOSCI HARCERSKIE

1) JAK POJMOWAC SPRAWNOSCI

Jak stopnie harcerskie sa szczeblami postepu w doskonaleniu sie, tak sprawnosci harcerskie sa dowodem i

sprawdzianem indywidualnych zainteresowań i uzdolnień harcerza.

Człowiek w swym rozwoju zdobywa wiedzę i umiejętności, przy czym wartość stanowi umiejętność czyli praktyczne zastosowanie wiedzy. W harcerstwie mamy sprawności intelektualne i praktyczne, ale przy obydwu harcerz musi wykazać praktyczną umiejętność. Bo przecież robić coś *sprawnie*, to nie znaczy to wiedzieć tylko jak się to robi, ale umieć wykonać i mieć w tym względzie pewną praktykę i doświadczenie. Najpowszejszym błędem spotykanym w pracy harcerskiej zwłaszcza na obozach w okresie "zdawania" sprawności jest ich "odwalanie" jak egzaminów. Wygląda to w ten sposób, że harcerz dowiedziawszy się o uzyskaniu sprawności przez swego koleżkę, bierze do ręki egzemplarz wymagań i przerzuciwszy kartki, zastanawia się, która sprawność mogłoby "zdać" oczywiście bez przygotowania i jakiegokolwiek pracy w tym kierunku. Idzie i zdaje np. Hodowcę królików albo introligatora. I to na obozie, gdzie nie ma po temu żadnych warunków. Nic bardziej fałszywego i szkodliwego. Podejście błędne, bo zdobycie sprawności podyktowane nie zainteresowaniem dla pewnej wiedzy czy umiejętności, lecz tylko chęcią zdobycia znaczka. Niewychowawcze, bo sprawność została zdobyta bez pracy, bez wysiłku rzetelnego, nie stała się przeżyciem radosnego tworzenia. W takich warunkach na pewno harcerz nie będzie uprawiał tej sprawności. Będzie nosił znaczki jak pajac, ale nie będzie się doskonalił. Sprawności tak zdobywane nie spełniają swego zadania wychowawczego, ale przeciwnie szkodliwie zaciągają na rozwój charakteru.

2) CELE I ZADANIA SPRAWNOŚCI

Sprawności odgrywają ważną rolę w systemie wychowania harcerskiego. Muszą być wyrazem zainteresowania młodzieży, powinny budzić i rozwijać pewne uzdolnienia zawodowe, powinny ułatwić młodzieży wybór zawodu, a nawet w warunkach wyjątkowych dobrze opanowana sprawność, powinna ułatwić zarobkowanie na życie.

3) BUDOWANIE ZAINTERESOWANIA DLA SPRAWNOŚCI

Zainteresowania i uzdolnienia ułatwiają ogromnie trud wychowania i bez nich trudno marzyć o wynikach wychowawczych. Gdy zainteresowania nie ma, musimy je budzić, licząc się oczywiście ze środowiskiem, z jakim młodzież pochodzi, oraz z wiekiem rozwojowym.

Odpowiednio dobrany zastęp harcerski w toku prac przygotowawczych do stopni harcerskich wykazuje na pewno pewne zainteresowania, które zastępowy umiejętnie podchwyci. Jeżeli nie ma zainteresowań dla sprawności, można je obudzić przy pomocy stopni harcerskich; przy zdobywaniu cwika, harcerza orlego i harcerza rzeczypospolitej musi harcerz najpierw zyskać pewne sprawności. Wówczas z całym zastępem należy uprawiać pewną umiejętność i należy przygotować się do sprawności. Gdy zastęp zdobędzie solidnie jedną sprawność z pewnością zapagnie, a i poszczególni członkowie zastępu okażą chęć indywidualnego doskonalenia się.

A zatem przy zdobywaniu sprawności będą pewne, które zdobywa się zbiorowo, całym zastępem, które obowiązują wszystkich harcerzy zastępu oraz indywidualne, które są "prywatną lekturą" specjalną i upodobaniem jednostki.

4) JAK PRZYGOTOWAĆ ZASTĘP DO SPRAWNOŚCI

Przygotowanie do sprawności obowiązujących wymaga dużej troski i musi być dokładnie przeprowadzone. Zastępowy poznaje wymagania i zastanawia się nad potrzebnymi pomocami, oraz wyszukuje fachowca, któryby zastęp nauczył wymaganej umiejętności. Rola bowiem zastępowego nie polega tylko na nauczaniu swego zastępu, ale na wyszukiwaniu sprzyjających okoliczności do uczenia. Chcąc więc zdobyć z całym zastępem sprawność terenoznawcy, kartografa, czy pioniera, wyszukuje zastępowy jakiegoś inżyniera, który mając w reku wymagania do tych sprawności, przygotowuje cały zastęp z prawdziwą przyjemnością, odmładzając się przy tym wśród młodych. W sprawie sprawności kucharza należy zwrócić się do kogoś z zastępu i pod jej kierunkiem popracować. Próbe sprawności kucharza odbedziemy urządzając podwieczorek z jakiejś okazji, albo nawet obiad całkowicie przygotowany przez zastęp, by wyreczyć mamę, która ma w tym dniu jakas rocznicę itp.

W ten sposób wiążemy serdecznie starsze społeczeństwo z naszymi pracami i życiem zastępu. Rola zastępowego będzie teraz polegała na delikatnym podsunieniu fachowców i metod pracy harcerskiej. Fachowiec musi dokładnie znać wymagania sprawności, znać intencje sprawności harcerskiej, oraz powinien się starać powiązać

sprawność z życiem zastępu harcerskiego. Zbiórki odbywane w warsztacie, czy kuchni, u hodowcy, czy w pracowni, powinny mieć przebieg zbiórki harcerskiej. W ten sposób sprawności będą treścią pracy zastępu, nie będą robione poza zastępem.

Specjalne kursy sprawnościowe będą raczej rzadkością. W harcerstwie pracujemy zastępami, a nie masówką. Fachowiec łatwiej ogarnie 6-9 chłopaków, aniżeli 32 np.

Oznaki sprawności zdobytej całym zastępem (przez wszystkich członków zastępu) haftujemy na chorągiewce zastępu.

Poza przygotowanie zbiorowe do sprawności przewidzi zastępowy przygotowanie się pojedynczych, czy par harcerzy do sprawności. Rola zastępowego będzie polegała na wyszukiwaniu specjalisty, który zaopiekuje się tymi dwoma harcerzami pragnącymi zdobyć sprawność muzyka, przyrodnika, rysownika, zdobnika, fotografa, itp. A następnie na obmyśleniu próby. Grajek powinien wystąpić na jakimś wieczorku drużyny. Taki wieczorek może być równoczesną próbą aktora, grajka, rysownika, zdobnika, fotografa, kucharza, bo wszyscy zbiorowo złożą się na pracę i wszyscy będą zadowoleni: kandydaci, bo zobaczą celowość swej pracy, drużyna, bo wieczór się uda, a rodzice będą zachwyceni.

5) ZAPRAWA

Drużynowy i zastępowy muszą położyć bardzo silny nacisk na należyta zaprawę i przygotowanie się do sprawności. Nie wolno dopuszczać do próby, dopóki kandydat nie opanuje sprawnie całego zakresu wymagań danej sprawności. Zaprawa musi być dokładna, opanowanie techniki gruntowe. Harcerz ze sprawnością to już mały fachowiec. Zastępowy tak musi odmyślać pracę zastępu, by zastęp miał czas należyście opanować nową specjalność, oraz rozmiłować się w tej pracy. Oweczy pęd do zdobycia jak największej liczby sprawności psuje ich walory wychowawcze.

Dyletantyzm i werbalizm musimy tępić, bo szczególnie jesteśmy podatni pod tym względem. Przeciętnie zastęp powinien by zdobyć dwie sprawności w roku. Nie ilość zdobytych sprawności, ale sposób ich opanowania mówi o ich wartości. Raczej mniej, a dobrze. Zbyt duża ilość sprawności dowodzi braku zdecydowanego zainteresowania harcerza. Uprawianie specjalności nie może kończyć się z chwilą odbycia próby i uzyskania sprawności, ale musi być kontynuowane. I znowu zastępowy "głowi się" nad tym jak wyszukać ku temu okazję.

6) PROBA

Zastępowy zdecydowawszy się z zastępem na opracowywanie jakiejś sprawności, zgłasza to na radzie drużyny, bo to zobowiązuje. Następnie uprawia z zastępem tę sprawność do chwili, gdy wszyscy członkowie opanują ją przeciętnie dobrze. W tej chwili zgłasza drużynowemu, że zastęp gotów jest do próby i zabiega o termin próby i należyte jej przeprowadzenie. To wszystko musi być ogłoszone w rozkazie drużyny i uwiecznione w kronice drużyny. Komisja prób i sprawności wspólnie z drużynowym obmyśla program odbycia próby. Sama próba musi się opierać przede wszystkim o praktykę. Harcerze przy próbie nie opisują jak się co robi, lecz wykonują zadanie. Rzeczą Komisji jest tak obmyśleć próbę, by każdy harcerz otrzymał zadanie konieczne do wykonania i pożyteczne. Zadanie powinno obejmować jak największą ilość punktów próby. Na obozie nie każemy pionierowi kopać dołu 1 m głębokiego, by go zaraz kazac po sprawdzeniu zasypać, ale uradujemy pioniera, gdy ten sam doł będzie wykonany z myślą o potrzebach realnych obozu. Tu przy próbie sprawności mamy okazję do zwrócenia uwagi na celowość i ekonomię pracy. Wszystko co harcerze przy próbie robią, musi być potrzebne, pożyteczne i uzasadnione. Oboz, budynek szkolny, mieszkanie prywatne czy zbiorowe, dostarcza pomysłów do prac i zadań pożytecznych wykonanych przy próbie sprawności. W ten sposób harcerstwo zrosnie się ze środowiskiem, a życie w nim nabierze wdzięku i uroku.

Wspominamy przedtem wieczorek drużyny, zbiorowy dobry uczynek, bieg harcerski, pokaz wyszkolenia zastępu mogą być różnymi formami próby. Komisja prób z drużynowym wybiera najlepszy sposób dla środowiska, najbardziej odpowiedni, pamiętając o jednym, że harcerze muszą mieć przy próbie okazję do celowego i rzeczowego działania, a nie gadania. Próba może trwać kilka dni, ale musi być należyście wyegzekwowana. Nic na wiarę – wszystko zrobić dokładnie. Po odbytej próbie komisja ocenia wyniki i przyznaje oznakę dla całego zastępu. Przypięcie oznaki sprawności zbiorowej na chorągiewce zastępu musi się odbyć uroczysto z udziałem fachowców, całej komisji, przyjaciół itp. Ale bez przemówień i niepotrzebnej

”pompy”. Oczywiście przyznanie sprawności musi być formalnie zatwierdzone i ogłoszone rozkazem drużyny w dniu zakończenia próby.

Jeżeli mamy do czynienia z materiałem harcerskim zbieranym z różnych drużyn, należałoby zacząć od sprawdzenia posiadanych sprawności. Harcerzom którzy nie odpowiadają wymaganiom, zabronić noszenia oznak, dać termin poprawy, odbyć próbę, a potem przyznać sprawność, albo całkowicie unieważnić. Przyznane sprawności musi się co roku sprawdzać.

7) ZNACZENIE SPRAWNOŚCI

Rola wychowawcza sprawności nie budzi u nikogo zastrzeżeń. Sprawności dostarczają młodzieży pola do działania, wyzycia się, budzą zmysł twórczy, wychowują harmonijnie pełnego człowieka przez uzupełnianie jego pracy umysłowej i fizycznej, budzą zrećność, zaradność, rozwijają zdolności i zamiłowania i są świętym narzędziem ułatwiającym młodzieży wybór zawodu. Sprawności należycie opanowane mogą być w życiu każdego bardzo pożyteczne.

Dla wychowawczej roli sprawności nie trzeba nikogo przekonywać, sprawa jasna od dawna. Należy tylko pamiętać i jest to obowiązkiem wszystkich instruktorów harcerskich od zastępowego począwszy – o tym, by ze stopni i sprawności harcerskich nie robić parodii. Jeżeli tę sprawę drużyna postawi należycie i rzetelnie, wówczas będzie promieniowała życiem młodzieńczym i zasłuży w całej pełni na miano drużyny harcerskiej

INSTRUKCJA O ZDOBYWANIU SPRAWNOŚCI

Indywidualne i zespołowe zdobywanie sprawności

Harcerz który zainteresował się pewną dziedziną pracy harcerskiej, może zdobyć odznakę sprawności w tej dziedzinie – na znak, że da sobie radę i w dalszych podobnych pracach.

Zastęp od chwili, gdy jego członkowie w większości zdobyli już pewien stopień harcerski i okazują wspólne zainteresowanie pewną dziedziną pracy harcerskiej, – ma możliwość przystąpić do zespołowego zdobywania odznaki odpowiedniej sprawności. Program pracy zastępu w tym kilkumiesięcznym okresie pokrywa się w swej głównej części z wymaganiami sprawności przez to, że zastęp wspólnie przygotowuje się i wykonywa zbiorowo prace w tej dziedzinie. Natomiast końcowe wykazanie się na próbie umiejętnościami odbywa się indywidualnie i nikt nie jest uzależniony od wyników próby innych harcerzy.

Druga część próby

Po okresie zajęć, ćwiczeń i prac ćwiczebnych mających na celu przygotowanie się i zebranie doświadczeń, – następuje próba, która składa się z dwóch równorzędnych części: część pierwsza próby, trwająca dłużej, nawet do paru tygodni, poświęcona jest wykonaniu zbiorowo lub indywidualnie prac sprawnościowych niedających się wykonać w próbie końcowej; część druga, o wiele krótsza t. j. końcowa próba stanowi stwierdzenie w kilku zadaniach ogólnej umiejętności kandydata.

Dopuszczenie do zdobywania sprawności

Zgłaszających się pojedynczych Harcerzy lub cały zastęp dopuszcza do próby drużynowej, podpisując każdemu z kandydatów kartę próby według ogłoszonego wzoru.

Na karcie próby drużynowej oznacza te wymagania które winny być wypełnione przez wykonanie danych prac w I okresie próby (kandydat zapisuje je w I-szej części karty), pozostałe spełnia się na próbie końcowej (wpisane zostają do –ej części karty). Drużynowej oznacza zarazem termin, w którym wykonane być mają prace pierwszej części próby. Termin ten może być przedłużony tylko raz, co wpływa ujemnie na ogólną ocenę, a dalsze przekroczenie go unieważnia próbę. Do próby końcowej wolno przystąpić jedynie po wykonaniu prac pierwszej

czesci proby.

Charakter pierwszej czesci proby

Na przestrzeni paru wzglednie kilku tygodni, wyznaczonych przez druzynowego dla spelnienia pierwszej czesci proby, Harcerz lub caly zastep, zdobywajacy sprawnosci, wykonuja kolejno wymagane prace, przy czym jedna z nich winna wysunac sie na czolo, jako naprawde powazny czyn zastepu lub jednostki, stanowiacy osrodek wszystkich innych prac, cwiczen i doswiadczen, ktore – niejako – sluza temu, aby te glowna prace moc dobrze wykonac. Druzynowy wzglednie ktos wyznaczony przezen, sprawdzajac wykonanie tych prac, dba zarazem o ogolny poziom programu zajec zastepu lub jednostki, starajac sie aby nastawienie przy tych zajeciach bylo skierowane nie na zlozenie egzaminu, lecz na zrobienie wszystkiego, co jest potrzebne do sprawnego wykonania owej centralnej pracy.

Celem unikniecia nadmiernego podporzadzenia programu zajec wymaganiom sprawnosci – dopuszczalne jest zamienianie niektórych drobniejszych punktow wymagan innymi, byleby nie zmienilo to ani charakteru ani stopnia trudnosci danego punktu, - a to zaleznie od miejscowych okazji i warunkow, a szczegolnie od inicjatywy kandydatow. Zwascza ma to znaczenie przy zbiorowym zdobywaniu sprawnosci, gdzie niezawsze nalezy dazyc do tego, by wszyscy wykonywali te sama robote, a jedynie do tego, - by wykazywali te sama umiejetnosc.

Charakter drugiej czesci proby

Proba koncowa trwa krotko – jeden dzien do 2 tygodni; w ciagu tego czasu kandydat otrzymuje do wykonania pewne zadania, celem udowodnienia ze zdobyte przezen umiejetnosci nietylko umial zastosowac do wykonania tych prac, ktore spelnil w pierwszej czesci proby, ale potrafi ich uzyc we wszystkich innych pracach z tego samego zakresu w przyszosci. O ile w pierwszej czesci zwykle chodzilo przede wszystkim o skutek, wynik pewnych prac (np. Koncowy wynik gry; wykonanie aparatu morse'a), o tyle w probie koncowej chodzi nadto przy obserwacji wyonywania zadania przez kandydata, o stwierdzenie, jak on to robi, czy bierze sie do rzeczy umiejetnie i pomyslowo, w niektórych nawet wypadkach – czy ma na dana sprawe ogolniejszy poglad i wiadomosci. Koncowy ustep poprzedniego rozdzialu ma tu odpowiednie zastosowanie.

Kompetencje Druzynowego i Komisji Prob

Dopuszczania do proby i stwierdzenie wynikow prac pierwszego okresu proby dokonywa druzynowy. Moze on wyznaczyc rozkazem kogos z druzyny lub spoza niej do opieki nad poszczegolnymi harcerzami zdobywajacymi sprawnosci, albo powierzyc mu przeprowadzenie prob (pierwszych czesci) pewnej okreslonej grupy sprawnosci.

Proba koncowa zas odbywa sie przed komisja Prob, ktorej przysluguje rowniez prawo ostatecznego zatwierdzenia poszczegolnych prac pierwszej czesci proby. Ostateczna opinia Komisji Prob, o ile wypadnie pomyslnie, decyduje o przyznaniu sprawnosci Rozkazem Druzynowego.

Komisje Prob Sprawnosciowych w Druzynie mianuje swym rozkazem hufcowy. W druzynach, niemajacych komisji, proba koncowa odbywa sie przed komisja komedy hufca, pierwszy zas okres proby odbywa sie zawsze w Druzynie.

Komisja prob zbierac sie winna co najmniej 4 razy do roku; winna prowadzic wykaz przyznanych sprawnosci i wykaz odbytych wycieczek lub posiedzen przeznaczonych na proby, oraz przechowywac w ciagu roku karty prob odbytych.